

מרובה פרק שביעי בבא קמא

(א) לעיל גז: מיר לה: עיובין ס: ג' ז"מ מ: שבעות מנ: א) לעיל מ: לקמן ק: (ז) ויקרא כג: (ט) שמת כג: א) עיר לעיל: (ו) לקמן ט: (ח) ויעין מוספות בכורות יא: ד"ה ונגז, ט) ס"א ל"ג, (י) עין בר"מ ס' עין רש"א,

גליון הש"ם

תוס' ד"ה דבר וכו' לאפוקי חצי ריבון. ע"י שנת דף ג' ע"ב מוס' ד"ה אמאי: בא"ד הר"ם לקמן לאתויי דבר שאינו מסויים. עין בהרש"ש פ"ק דקדושין סי' ב':

מוסף רש"י

פרי מפרי. ולד מולד, בין מעשבים ושכר מתמיים, למעוטי כמיהן ופטריות ומס ומלח לחיטו פרי מפרי (דעיל ד:). עגל טלד מלחמו וכן שה, ונגזים מתלמיט שורשין התרמיט (שורבין) ודגדולי קרקע. שטין מיונין ודילין מן הקרקע (טס) למעוטי דגים שאין נקחין בכסף מעשר (דעיל ד:). דכתוב כי יתן איש אל רעהו. כסף או כלים לשומר וכו', פשת שומר חנם היא, דמיה כשהואל (ב"מ ד:). פשה ראשונה בשומר חנם ושניה בשומר שכר ופלישת בשואל, וגי שומר חנם אין לו עליו אלא שבעה, דכתוב ונקרב בעל בית אל האליהם אם לא שלם ירו (שבתות מ:).

דהא כל חד וחד כלל ופרט באנפיה נפשיה דרשין ליה. כלומר היכא דאיכא פרטי יתירי כל חד וחד מרבי כעין דידיה ולא דרשין כולהו כדדי ליהוי כעין הפרט דשלמה לרבות בעלי חיים שאין נבילתן מטמאה כדאמר לקמן [סד:] כדמי דצי חזקיה שדי שור בין המנא לתמנא כו' שדי חמור בין המנא לתמנא אלמא כל חד וחד בצפי נפשיה מדריש: א"כ. דכעין הפרט בכל דדדין הוא דמיימי לא נכתוב אלא חד מהני פרטי דבעלי חיים ומרבי כעין הפרט כל שנבלתו מטמאה ומדכתב פרטי יתירי חנם ענין לרבות שאר בעלי חיים: קדוש צבוקרה. כעין שור וזה הוא דמתרבי מכעין הפרט דחמור דדמי ליה בתלת דדדין בעלי חיים וצבוקרה ונבלתו מטמאה אבל כצי ואיל דלא דמי ליה אלא בתרמי לא להכי כח שור דאם אינו ענין לו נהו ענין לשאינו קדוש צבוקרה דדמי מיהת בתרמי לפרטא צ"ח ונבלתו מטמאה ולעולם עופות לא: ה"ג א"כ נכסוב רחמנא שור וחמור שה למה לי לאהוי עופות: ואימא טורין. דדמי לפרטא ק"ת דיש טומאה צבולתם ק"ת לטומא צבית הבליעה: אכל עופות טמאים לא. דלית בהו טומאה כדאימא בחולין (ד' ק:) יכול תהא נבלת עוף טומא מטמא בגדים אצית הבליעה ת"ל"ו נבלה וטרפה לא יוכל לטמאה זה מי שאיסקרו משום כל תאכל נבילה וטרפה ילא זה שאין איסקרו נזבילתו נבלתו נבילה וטרפה אלא משום כל תאכל טומא: פרי מפרי. ולד מולד וגפן מחרץ למעוטי מים ומלח וכמיהן ופטריות: גידולי קרקע. למעוטי דגים: מדוי כסוי. כדאש הפרשה כלל ופרט כי יתן איש ודרשין ליה צפרק הזהב (ב"מ מ:). לענין שבעת שומרין למימר דאין נשבעין אלא על כעין הפרט שמתלטל וגופו ממון: ואי ס"ד האי על כל דבר פשע. דאחא לענין כפל למידרשה בכלל ופרט אחא ולא מתרבי לכפל אלא כעין הפרט לכתבינהו להני פרטי צקרא קמא ולדרוש כל חד

דהא כל חד וחד כלל ופרט באפי נפשיה דרשין ליה אבל עופות לא א"כ נכתוב רחמנא חד פרטא הי נכתוב רחמנא אי כתב רחמנא שור הוה אמינא קרב לגבי מזבח אין שאין קרב לגבי מזבח לא ואי כתב רחמנא חמור הוה אמינא קדוש בבכורה אין שאין קדוש בבכורה לא אמרי א"כ נכתוב רחמנא שור וחמור שה למה לי ש"מ לאתויי עופות ואימא לאתויי עופות טהורים דומיא דשה דמטמא בגדים אבית הבליעה אבל עופות טמאים דלית בהו טומאה דלא מטמאי בגדים אבית הבליעה לא כל ריבויא הוא וכל היכא דכתב כל ריבויא הוא והא גבי מעשר דכתיב כל וקא דרשין ליה בכלל ופרט דתני⁶ ונתת הכסף בכל אשר תאור נפשך כלל בבקר ובצאן וביין ובשכר פרט ובכל אשר תשאלך נפשך חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש פרי מפרי וגידולי קרקע אף כל פרי מפרי וגידולי קרקע אמרי בכל כללא כל ריבויא הוא ואיבעית אימא כל כללא הוא מיהו כל דהכא ריבויא הוא מכדי כתיב מעיקרא כלל ופרט וכלל דכתיב⁷ כי יתן איש אל רעהו כלל כסף או כלים פרט לשומר הדר וכלל ואי סלקא דעתך האי על כל דבר פשע נמי לכלל ופרט הוא דאתא נכתוב רחמנא להני פרטי גבי האך כלל ופרט על כל דבר פשע למה לי ש"מ ריבויא הוא השתא דאמרת כל ריבויא כל הני פרטי למה לי חד למעוטי קרקע וחד למעוטי עבדים וחד למעוטי שטרות שלמה למעוטי דבר שאינו מסויים על כל אבידה לבדר⁸ חייא בר אבא⁹ דאמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן הטוען טענת גבב באבידה

רעהו אמר רחמנא. ולא הקדש מימה לרי ומאי אינטריך רעהו למעוטי הקדש מכפל צטוען טענת גבב הא ליכא שצועה צהקדש ולמסקנא דנפיק כפל ושצועה מחד קרא א"ש וא"ת דלקמן נפקא לן צפרקין (ד' עו.) למעט הקדש מוגזב מצית האיש ולא מצית הקדש וי"ל דהתם נמי לא מאיש קדריש דגבי הקדש נמי שייך לשון איש ולא משום דכתיב (שמות טו) ה' איש מלחמה אלא משום דככל דבר שהוא לשון זכר שייך לשון איש ואשה על לשון נקבה כגון אשה אל אחותה צקרקסי (שס כו) אלא התם ה"פ מצית איש דשייך ציה רעהו דכתיב ולא מצית הקדש ואגב דגבי גבב "אינטריך למנקט האי לישנא למידרש ולא מצית האגב נקט ליה נמי לענין הקדש¹⁰: דהא ב"ה חד וחד דרשין ב"ה ופרט באפי נפשיה. וא"ת והא לקמן גבי ונתת הכסף דרשין כולהו פרטי צלחת וצפרק קמא דקדושין (ד' יו. וס) גבי הענקה וי"ל כיון דכתיב על אכל פרטא דכתיב על שור על חמור על שה על שלמה ש"מ למידרש כל חד וחד פרטא צאפי נפשיה אי נמי ע"כ אית לן למידרש כל חד פרטא צאפי נפשיה ולמעט עופות דאי לא הכי לשמוך מכולהו פרטי ולכתוב שלמה לחודיה ומו לא דמשלמה אחי כל מיילי צין בעלי חיים צין אינס צ"ח מכלל ופרט וכלל דמשום דהו צ"ח לא גריעי והשתא דתחילה כשהקשה ואימא מה הפרט מפורש דבר שנבלתו מטמאה כו' הו"מ למפך קושיא אחרימי לפי מה שסובר דאמרין מה הפרט מפורש דבר המתלטל וגופו ממון לא לכתוב אלא שלמה לחודיה ולשתוק מכל שאר פרטי אלא הא עדיפא ליה למיפך שנקשה דאפי' מה שאמר אין חמת: דלא טמא נביתו. כדממעט להו צתורת כהנים וצומים צפ' חטאת [העוף] (ד' סט:): למה י: למהדר למכתב כללא אחרינא אלא לאו ש"מ כל ריבויא הוא לפי מאי דמסיק השמא

1. ונתתה הפסח בכל אשר תאור נפשך בבקר ובצאן וביין ובשכר ובכל אשר תשאלך נפשך ואבלת שם לפני יי אלתך ושמחת אתה וביתך: דברט יד כו 2. כי יתן איש אל רעהו פסח או כלים לשמר ונגב מבית האיש אם יקרא ונגב חטאת ושלם שקימי: שמות כב ו

ריבוי הגנאל

ושקלין וטריין, ומבינין עופות טהורות דאית בהו טומאת ... טמאה בבית הבליעה, משום דהא קרא (יובב) יתרא. אלא עופות טמאין דלית לנבילתן טמא... מנין שוה הדין נוהג בהן, וצריקין, כלל הוא שדין אותו בכלל ופרט, אבל כגון על כל דבר פושע ריבויא הוא, ואפילו עופות טמאין, ואקשינן, וכל היכא דכתיב כל ריבויא הוא, והא גבי מעשר דכתיב כל ודרשין ליה בכלל ופרט, ודברים פשוטין הן. שלמה למעוטי דבר שאינו מסויים בטען [...].

(א) (כל ריבויא הוא השמא) נפיק מקרא דהכא כפל ושצועה וא"ת ל"ל דכתב רחמנא כל הני פרטי לא לכתוב אלא כסף ומינה שמעינן דבר המתלטל וגופו ממון מכלל ופרט וכלל וכי מימא שלא הייתי דורשו לכלל ופרט משום דאינטריך כדדרשין בשצועות (דף נט: ושם ד"ה מה) מה כלים שנים והא ע"כ כלל ופרט דרשין ליה בהצבה (ב"מ דף נ: ושם ד"ה כ) לענין שצועה דאין נשבעין על הקרקעות ועל עבדים וטרות וכפל ושצועה הכל אחד מדקאמר לכתבינהו להך פרטי התם והיכי הוה מצי למכתבינהו א"כ הייתי ממעט עופות טמאים משצועה אלא ע"כ אם ממעט מכפל ג"כ משצועה ממעט ועוד אי הוה כתיב להו התם לא הוה דרשין להו גבי כפל אלא גבי שצועה אלא פשיטא לן דהני קראי קיימי אכפל ושצועה וי"ל כסף או כלים אינטריך¹¹ לכדדרשין בשצועות מה כלים שנים כו' והא דדרשין ליה צפ' הזהב (שס) לכללי ופרטי וכללי אילו לא נאמר קאמר כלומר אילו לא נאמר על כל דבר פשע היינו דרשין מיעוט קרקעות ועבדים וטרות מקרא דכי יתן אכל השמא דכתיב על כל דבר פשע איימר ליה כסף או כלים למה שנים ולפי מה שפירשתי דכפל ושצועה הכל אחד כי היכי דדרשין לענין שצועה מה כלים שנים הכי נמי לענין כפל וכן הא דממעטין דבר שאינו מסויים הו¹² צין לענין שצועה צין לענין כפל ואפי' היכא דנשבע על ידי גלגול דצבר שאינו מסויים פטור הוא מכפל: (לעיל) אלא כ' ריבויא. אע"ג דצברייתא דריש להו כלל ופרט וכלל לאו משום דדריש לקרא הכי אלא מאיזה טעם שיהיה מרבינן כל דבר המתלטל וגופו ממון ולפי שדרשה זו שגורה בגמרא נקט בענין זה: חד למעוטי קרקעות. שטרות הוה ליה למעוטי צרישא דדמי טפי למעוטי כדמוכח לקמן צפ' צתרא (ד' קק:) דלמאן דדריש ריבויי ומיעוטי לא הוה ממעט אלא שטרות: וחד למעוטי עבדים. אע"ג דלעיל ילפינן עבדים מדאחוקש לקרקעות הכא כיון דכתיב כל ריבויא צעי לכל חד מיעוט צאפי נפשיה:

האי כללא דקרא צתרא ריבויא הוא ולענין כפל [לא] דרשין כלל ופרט וקרא קמא דכתיב ציה כלל ופרט לענין שצועה הוא דאחא כדכתיב צתריה¹³ ונקרב בעל הצית וגו': שלמה. יש לה סימנים כדאמרין צאלו מציאות (ב"מ דף טו.) מה שלמה מיוחדת שיש לה סימנים כו': למעוטי דבר שאינו מסויים. שאין לבעלים סימן צו שפטור מכפל: צאצידה

הוא כתיב להו התם לא הוה דרשין להו גבי כפל אלא גבי שצועה אלא פשיטא לן דהני קראי קיימי אכפל ושצועה וי"ל כסף או כלים אינטריך¹⁴ לכדדרשין בשצועות מה כלים שנים כו' והא דדרשין ליה צפ' הזהב (שס) לכללי ופרטי וכללי אילו לא נאמר קאמר כלומר אילו לא נאמר על כל דבר פשע היינו דרשין מיעוט קרקעות ועבדים וטרות מקרא דכי יתן אכל השמא דכתיב על כל דבר פשע איימר ליה כסף או כלים למה שנים ולפי מה שפירשתי דכפל ושצועה הכל אחד כי היכי דדרשין לענין שצועה מה כלים שנים הכי נמי לענין כפל וכן הא דממעטין דבר שאינו מסויים הו¹⁵ צין לענין שצועה צין לענין כפל ואפי' היכא דנשבע על ידי גלגול דצבר שאינו מסויים פטור הוא מכפל: (לעיל) אלא כ' ריבויא. אע"ג דצברייתא דריש להו כלל ופרט וכלל לאו משום דדריש לקרא הכי אלא מאיזה טעם שיהיה מרבינן כל דבר המתלטל וגופו ממון ולפי שדרשה זו שגורה בגמרא נקט בענין זה: חד למעוטי קרקעות. שטרות הוה ליה למעוטי צרישא דדמי טפי למעוטי כדמוכח לקמן צפ' צתרא (ד' קק:) דלמאן דדריש ריבויי ומיעוטי לא הוה ממעט אלא שטרות: וחד למעוטי עבדים. אע"ג דלעיל ילפינן עבדים מדאחוקש לקרקעות הכא כיון דכתיב כל ריבויא צעי לכל חד מיעוט צאפי נפשיה:

הוא כתיב להו התם לא הוה דרשין להו גבי כפל אלא גבי שצועה אלא פשיטא לן דהני קראי קיימי אכפל ושצועה וי"ל כסף או כלים אינטריך¹⁶ לכדדרשין בשצועות מה כלים שנים כו' והא דדרשין ליה צפ' הזהב (שס) לכללי ופרטי וכללי אילו לא נאמר קאמר כלומר אילו לא נאמר על כל דבר פשע היינו דרשין מיעוט קרקעות ועבדים וטרות מקרא דכי יתן אכל השמא דכתיב על כל דבר פשע איימר ליה כסף או כלים למה שנים ולפי מה שפירשתי דכפל ושצועה הכל אחד כי היכי דדרשין לענין שצועה מה כלים שנים הכי נמי לענין כפל וכן הא דממעטין דבר שאינו מסויים הו¹⁷ צין לענין שצועה צין לענין כפל ואפי' היכא דנשבע על ידי גלגול דצבר שאינו מסויים פטור הוא מכפל: (לעיל) אלא כ' ריבויא. אע"ג דצברייתא דריש להו כלל ופרט וכלל לאו משום דדריש לקרא הכי אלא מאיזה טעם שיהיה מרבינן כל דבר המתלטל וגופו ממון ולפי שדרשה זו שגורה בגמרא נקט בענין זה: חד למעוטי קרקעות. שטרות הוה ליה למעוטי צרישא דדמי טפי למעוטי כדמוכח לקמן צפ' צתרא (ד' קק:) דלמאן דדריש ריבויי ומיעוטי לא הוה ממעט אלא שטרות: וחד למעוטי עבדים. אע"ג דלעיל ילפינן עבדים מדאחוקש לקרקעות הכא כיון דכתיב כל ריבויא צעי לכל חד מיעוט צאפי נפשיה:

11. ונתתה הפסח בכל אשר תאור נפשך בבקר ובצאן וביין ובשכר ובכל אשר תשאלך נפשך ואבלת שם לפני יי אלתך ושמחת אתה וביתך: דברט יד כו 12. כי יתן איש אל רעהו פסח או כלים לשמר ונגב מבית האיש אם יקרא ונגב חטאת ושלם שקימי: שמות כב ו 13. ונתת הכסף בכל אשר תאור נפשך כלל בבקר ובצאן וביין ובשכר פרט ובכל אשר תשאלך נפשך חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש פרי מפרי וגידולי קרקע אף כל פרי מפרי וגידולי קרקע אמרי בכל כללא כל ריבויא הוא ואיבעית אימא כל כללא הוא מיהו כל דהכא ריבויא הוא מכדי כתיב מעיקרא כלל ופרט וכלל דכתיב כי יתן איש אל רעהו כלל כסף או כלים פרט לשומר הדר וכלל ואי סלקא דעתך האי על כל דבר פשע נמי לכלל ופרט הוא דאתא נכתוב רחמנא להני פרטי גבי האך כלל ופרט על כל דבר פשע למה לי ש"מ ריבויא הוא השתא דאמרת כל ריבויא כל הני פרטי למה לי חד למעוטי קרקע וחד למעוטי עבדים וחד למעוטי שטרות שלמה למעוטי דבר שאינו מסויים על כל אבידה לבדר חייא בר אבא דאמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן הטוען טענת גבב באבידה